DE JAVAANSCHE HANDSCHRIFTEN

TE LONDEN.

Het zal de beoefenaars van de Javaansche literatuur misschien van nut kunnen zijn te weten welke Javaansche handschriften in de verschillende inrigtingen te Londen bewaard worden: dit alleen is voor mij een dringende rede om hier eenige opgaven te doen aangaande die handschriften, welke ik gedurende mijn verblijf te Londen in de maanden Julij en Augustus laatstleden gezien heb. Wel is waar is het mij niet mogelijk een naauwkeurige beschrijving van elk dier handschriften te geven, — mijn kort verblijf te Londen, dat binnen de grenzen der vacantie beperkt was, en het groot aantal handschriften, dat ruim honderd en vijftig bedraagt, hebben mij genoodzaakt den kring mijner werkzaamheden tot eenig gedeelte te bepalen, wilde ik niet met leege handen te huis komen — evenwel meen ik te mogen vertrouwen, dat mijne opgaven, voornamelijk die over de in proza geschreven Javaansche wetten, welke wegens mijne betrekking bij de Akademie alhier het meest mijne gedachten tot zich moesten trekken, van eenig belang gerekend worden door de beoefenaars der Javaansche letterkunde. Van nut zullen deze opgaven niet ontbloot zijn, al was het alleen, dat degeen, die zich met de hoogst belangrijke verzameling van Javaansche handschriften in het Britsch Museum wil bekend maken, zich nu de tijdroovende en vervelende bezigheid zal kunnen besparen om den Catalogus, die niets anders, dan de nummers bevat, te vergelijken met de handschriften zelven, die men bij gedeelten voor zich moest laten brengen.

DE JAVAANSCHE HANDSCHRIFTEN IN HET BRITSCH MUSEUM TE LONDEN.

De Javaansche handschriften, die men in het Britsch Museum vindt, zijn meest allen afkomstig van den Heer JOHN CRAWFURD, die ze aan het Britsch Museum verkocht heeft; slechts enkelen zijn geschenken van den Heer BRÜCKNER, toen hij nog te Salatiga woonde, overgemaakt, en van anderen. Ik zal ze hier allen opgeven naar de nommers, die zij in den Catalogus hebben.

Sloane. 1035. Een palmblad, waarop het volgende staat:

[illegible]

14032. Dit nommer is bij vergissing in den Catalogus onder de Javaansche handschriften opgegeven: het bevat brieven en andere stukken uit latere tijden.

3476. Een palmblad, dat een stuk van een piagĕm schijnt; want het eerste, het eenige nog leesbare woord, is [illegible]

Eg. 765. Een blaadje goud, voorzien van Javaansch schrift, dat niet meer leesbaar is; alleen de woorden [illegible] en [illegible] kon ik herkennen.

Add. 12273. Een op palmbladen geschreven stuk Kawi (defect).

12274. " " " "

12275. " " " "

12276. " " " "

12277. Een op palmbladen in Kawi geschreven Kontara manawa sastra, dat is een paraphrase van de wetten van Manu. Dit boek werd in 1814 door den radja van Bliling aan den Heer CRAWFURD ten geschenke gegeven. Men vergelijke hierover het straks op te geven N°. 12321.

12278. De Ramajana in Kawi, op palmbladen geschreven.

12279. Brâtâ Joedâ.

12280. Een in poëzie geschrevene babad van Pakoe Boewånå.

12281. Djåjå Långkårå.

12282. [illegible]

History of the present Dynasty from the death of Pakubuwana to the peace of Java. Een in poëzie geschreven boek.

12283. Een poëtische geschiedenis van Mangkoenegårå.

12284. Råmå Kĕling.

12285. Angling Darmi.

12286. Djåjå Koesoemå.

12287. Sedjarah Mĕntaram.

12288. Babad Soeltanan, ook genoemd Babad Mangkoenegaran.

12289. Baron SAKÈNDÈR.

12290. Kitab Toehpah, Javaansch-mohammedaansch wetboek, dat door mij in het begin van dit jaar is uitgegeven. Dit schoon geschreven handschrift heeft ten titel [illegible] en voorin staat: Tufah, A treatise on mahomedan law translated for me by the chief of Samarang Adi mangolo. Dit handschrift is geheel door mij vergeleken met het uitgegeven boek; de belangrijkste afwijkingen in lezing deel ik hier mede.

		Uitgegeven Toehpah.	Toehpah in Handschrift.
Blz. 1.	reg. 2	[illegible] — [illegible] in reg. 4.	[illegible]
„ 2.	„ 7.	Volgt op het woord [illegible]	nog [illegible]
„ 6.	„ 18	in plaats van [illegible]	staat [illegible]
„ 12.	„ 1	„ „ [illegible]	„ [illegible]
„ 12.	„ 12	„ „ [illegible]	„ [illegible]
„ 12.	„ 15	„ „ [illegible]	„ [illegible]

			Uitgegeven Toehpah.	Toehpah in Handschrift.
„ 27.	„ 22	„	„ [illegible]	„ [illegible]
„ 28.	„ 14	„	„ [illegible]	„ [illegible]
„ 28.	„ 13	„	„ [illegible]	„ [illegible]
„ 30.	„ 17	wordt na	[illegible]	ingelascht [illegible]
„ 34.	„ 1	in plaats van	[illegible]	staat [illegible]
„ 36.	„ 9	„	„ [illegible]	„ [illegible]
„ 36.	„ 17	„	„ [illegible]	„ [illegible]
„ 40.	„ 6	„	„ [illegible]	„ [illegible]
„ 41.	„ 8	„	„ [illegible]	„ [illegible]
„ 46.	„ 1	„	„ [illegible]	„ [illegible]
„ 47.	„ 6	„	„ [illegible]	„ [illegible]
„ 49.	„ 11	„	„ [illegible]	„ [illegible]
„ 58.	„ 20	„	„ [illegible]	„ [illegible]
„ 65.	„ 6	„	„ [illegible]	„ [illegible]
„ 70.	„ 18	„	„ [illegible]	„ [illegible]
„ 71.	„ 3	„	„ [illegible]	„ [illegible]
„ 76.	„ 14	„	„ [illegible]	„ [illegible] en zoo stond het in alle handschriften.
„ 78.	„ 20	„	„ [illegible]	„ [illegible]
„ 79.	„ 16	„	„ [illegible]	„ [illegible]
„ 83.	„ 21	„	„ [illegible]	„ [illegible]
„ 85.	„ 4, 5, 10		[illegible]	wordt geschreven [illegible]
„ 94.	„ 9		[illegible]	wordt gelezen [illegible]
„ 95.	„ 6	in plaats van	[illegible]	staat [illegible]
„ 98.	„ 18	„	„ [illegible]	„ [illegible]
„ 102.	„ 15	„	„ [illegible]	„ [illegible]
„ 102.	„ 23	„	„ [illegible]	„ [illegible]
„ 105.	„ 3, 5,	achter	[illegible]	is [illegible] ingevoegd.
„ 106.	„ 1	in plaats van	[illegible]	staat [illegible]
„ 110.	„ 9	„	„ [illegible]	„ [illegible]

Uitgegeven Toehpah.	Toehpah in Handschrift.
Blz. 120. reg. 14 in plaats van [illegible]	staat [illegible]
„ 122. „ 18 „ „ [illegible]	„ [illegible]
;, 122. „ 22 op [illegible]	volgt [illegible]
„ 133. „ 14 in plaats van [illegible]	staat [illegible]
„ 137. „ 21 „ „ [illegible]	„ [illegible]
„ 138. „ 2 achter het woord [illegible]	wordt nog gelezen [illegible]
„ 145. „ 19 in plaats van [illegible]	staat [illegible]
„ 146. „ 17 „ „ [illegible]	„ [illegible]
„ 146. „ 19 „ „ [illegible]	„ [illegible]
„ 150. „ 13 „ „ [illegible]	„ [illegible]
„ 150. „ 19 op [illegible]	volgt nog [illegible]
„ 151. „ 3 in plaats van [illegible]	staat [illegible]
„ 151. „ 24 De woorden [illegible]	zijn weggelaten.
„ 152. „ 19 in plaats van [illegible]	staat [illegible]
„ 153. „ 9 het woord [illegible]	is weggelaten.
„ 153. „ 12 in plaats van [illegible]	staat [illegible]
„ 155. „ 19 „ „ [illegible]	„ [illegible]
„ 159. „ 15 op de woorden [illegible]	volgen [illegible]
„ 161. „ 5 op het woord [illegible]	volgt [illegible]
„ 164. „ 7 in plaats van [illegible]	staat [illegible]
„ 166. „ 3 „ „ [illegible]	„ [illegible] maar dan zou het woord [illegible] in reg. 2 ook moeten veranderd worden in [illegible]
„ 167. „ 9 „ „ [illegible]	„ [illegible]
„ 168. „ 21 „ „ [illegible]	„ [illegible]

12291. Maliawan. Waarschijnlijk een episode uit de Râmâ, bevattende de gebeurtenissen op den berg Maliawan.

12292. 12293. Zij dragen de titels van Romance of Sutra wijaja en Romance of Wongsa Joeda. Dit is echter verkeerd, omdat dit de namen zijn van de afschrijvers die op het eerste blad geschreven staan met [illegible] er voor. De eigenlijke namen van deze boeken zijn ook op dat blad geschreven, maar dat gedeelte is tegen den band aangeplakt, zoodat dit niet gelezen kan worden. Het eerste schijnt Njai rândâ Taroeb te zijn.

12294. 12295. 12296. 12297. Verschillende exemplaren van Gondâ Koesoema. Zij verschillen onderling in papier, schrift en inhoud.

12298. Babad Padjang.

12299. Van buiten staat: Ménak, Jawi nambar, a legend in Javanese. Van binnen: Menak, the history of Hamza sun of Abdulmotalib and cousin of MAHOMED from the arabic.

12300. Geschiedenis van Bantam.

12301. Babad Pĕtjina (Geschiedenis van den Chineschen oorlog).

12302. Ardjoenâ Widjâjâ.

12303. A Journal of the late Sultan of Java. Javanese 1812. Slechts de tien eerste bladzijden van dit handschrift bevatten hetgeen de titel aankondigt; er wordt namelijk opgegeven hoeveel karbouwen, bosjes sirie, enz. op de opgegeven datums binnen den kraton zijn gebragt. Overigens bevat dit handschrift een fragment van een oud Javaansch Wetboek, en daarna een talrijke menigte officiële stukken, zoo als de Javaansche Wetboeken voor Jogjâkarta, de nâwâlâ pradâtâ, anggĕr agĕng, angĕr aroebiroe (de twee laatste Wetboeken heb ik vergeleken met de Javaansche wetten voor Soerakarta, in het jaar 1844 door den Hoogleeraar T. ROORDA uitgegeven, en de belangrijkste verschillende lezingen opgeteekend; het eerste Wetboek heb ik geheel afgeschreven, omdat het zeer veel van de uitgegevene nawâlâ prâdâtâ voor Soerakarta verschilt), kontrakten tusschen de Compagnie en den Sul-

tan en SOESOEHOENAN gesloten, enz. (meest allen heb ik afgeschreven).

12304. Romance of Panikapa Rimbon in Javanese. Deze verkeerde titel is waarschijnlijk ontstaan uit de woorden van het handschrift [illegible] zoodat dit handschrift Primbon moet genoemd worden (cf. N°. 12311).

12305. Lasmas(?) Salatan, a religious work (Pegon).

12306. Indra Lajangan.

12307. Een scheppingsverhaal. Van buiten staat: Legend from the Arabic in Javanese (pegon); van binnen: Tjarita dadiné boemi Salangit.

12308. Ambija, a legend from the Arabic in Javanese.

12309. A religious treatise from the Arabic in Javanese.

12310. Pawukon, a work on judicial astrology in Javanese.

12311. Primbon Palintingan, etc. a Romance. Voorin staat: [illegible]

12312. Koran in het Arabiesch.

12313. Memoir on the history of Java. Bevattende verschillende defecte stukken.

12314. Theological work, in Javanese (pegon).

12315. 〃 〃 〃 Van voren defect, van achteren staat nog een Javaansch stuk, dat door elkander ingebonden is.

12316. Romance of Durya Talajang Sajarat, in Javanese. Dit handschrift bevat een babad, en daar achter nog een ander Javaansch stuk. De onverstaanbare titel heeft waarschijnlijk zijn oorsprong daaraan te danken, dat in het handschrift zelf, boven aan de pagina's de inhoud van die pagina's vermeld wordt, en zoo staat boven aan de eerste pagina's [illegible] De woorden: nakomelingen (doerjat) vervolgens (ladjeng) de geslachtsboom (sadjarah) hebben dien titel Durya Talajang Sajarah aan het geheele boek gegeven.

12317. History of the war of Pati in Java. Dit handschrift is defect.

12318. History of the Sultan of Mangkubumi in Javanese.

12319. Tjarita Pandji, a Romance in Javanese.

12320. Een groot handschrift van omtrent duizend foliobladen. Van

buiten staat: History of Java from the earliest Period in Javanese, van binnen: History of Java found in the Craton, Containing the real and fabulous history of the present dynasty.

12321. Onder den titel van Historical tracts in Javanese, bevat dit handschrift de volgende stukken:

1°. Kontara Manawa Sastra. De wetten van Manu in het oud Javaansch, afgeschreven van de copie op palmbladen, die in 1814 door den radja van Bliling aan den Heer JOHN CRAWFURD geschonken is (Cf. N°. 12277).

2°. Uittreksels uit de Ramajana in Kawi.

3°. Een vertaling van de Ramajana uit het Balineesch, een geschenk van den Prins van Sumanap op Madura.

4°. Uittreksels uit de Ramajana in nieuw Javaansch.

5°. Uittreksels uit de Ramajana in Kawi, overgebragt in nieuw Javaansch.

12322. Babad Sĕngkâlâ. Daarachter staat nog Wiwâhâ of Mintârâgâ.

12323. Dit handschrift bevat:

N°. 1. [illegible] Surijo Alam and Cuntara manawa. Treatises on the ancient laws of the Javanese. De Soerjâ Ngalam is eene nieuwere redactie van het oude Wetboek van dien naam: ik heb het geheel afgeschreven.

N°. 2. A Sungkala or Astrology.

12324. Sacred Book of the Natives of Tangar in Java. De eerste regel van dit boek luidt aldus: [illegible] In gewoon Javaansche proza bevat dit boek de gebeden van de Tengerezen; men vergelijke het pagg. 338, volg. XIII deel van de verhandelingen van het Bataviaasch genootschap, en RAFFLES, History of Java. sec. ed. vol. I, pagg. 369 en volgg.

12325. Volksliedjes der Javanen.

12326. De Brâtâ Joedâ, in nieuw Javaansch.

12327. De Ramajana, in nieuw Javaansch.

12328. Geschiedenis van Java.

12329. Legend of Sultan Surya Alam. Dit boek, bevattende een nieuwere

redactie van het oude wetboek van dien naam (Cf. n°. 12323), heb ik geheel afgeschreven.

12330. Chronology of Java.

12331. History of the Sultan Mangku Bumi.

12332. Djåjå Lĕngkårå.

12333. Onder den titel van Historical tracts, bevat dit boek:

1°. History of the Kingdom of Damak,

2°. Kontara Manawa Sastra. A treatise on the ancient laws of the Javanese.

3°. Pandji Koedå Nåråwongså, a Javanese Story.

12334. Onder den titel van Various tracts, bevat dit boek:

1°. Javaansche melodiën, op muziek gebragt.

2°. Pawoekon.

3°. Råmå Kawi.

12335. A Suluk [1], a treatise on medicine and other arts.

12336. Kontara Manawa Sastra.

12337. Javaansche liedjes.

12338. Pawukon, treatise an judicial astrology.

12339. Djåjå Lĕngkårå.

12340. Facsimile van een oud Javaansch handschrift, gevonden in de residentie Tjeribon; daarover wordt gesproken in Crawfurd's History of the Indian Archipelago, vol. II. p. 216.

12341. Een groote verzameling van brieven, piagĕms, enz.

12342. " " " "

12343. Koran, in het Arabiesch.

12344. Een Javaansch woordenboek.

12345. History of Inacarta Patri, King of Iangala (volgens het opschrift).

Voorin staat:

---

[1] Bij hetgeen in het woordenboek en in de bijvoegsels bij het woordenboek, achter de Javaansche zamenspraken geplaatst, in voce gezegd is, kan men nog voegen, dat het woord soeloek ( ) is het Arabische سُلُوك, dat gebruikt wordt als titel van wetenschappelijke boeken over elk vak van geleerdheid en eigenlijk draden beteekent. Wij spreken ook van de draad van een verhaal.

14851. Geschiedenis van al de profeten, van de schepping af; bevattende tevens de geschiedenis van het eiland Java.

14865. Een stuk doek, door Javanen beschilderd.

18397. Een stuk Kawi; onder iederen regel staat de interpretatie in het Javaansch.

18398. Code of laws, Javanese. Van binnen staat: The Pepakum or Javanese Code of Laws peculiar to the province of Cheribon. Waarschijnlijk is dit de groote Tjeribonsche pĕpakĕm, waaruit in 1768 door tusschenkomst van de hooge Indische Regering uittreksels zijn gemaakt en tot wetboek voor Tjeribon vastgesteld. Dit handschrift is op Hollandsch papier in folio geschreven, en vrij dik; het schrift is slecht.

18577. Een Woordenboek in het Engelsch en Javaansch, benevens een Javaansche Spraakkunst, door JOHN CRAWFURD.

18578. Een Woordenboek in het Javaansch en Engelsch, door denzelfden.

Eenige opgaven over deze verzameling vindt men in Dr. J. J. DE HOLLANDER's Handleiding bij de beoefening der Javaansche Taal- en Letterkunde, pagg. 241—243. en 248—250.

DE JAVAANSCHE HANDSCHRIFTEN IN HET EAST INDIA HOUSE, TE LONDEN.

De verzameling van Javaansche handschriften, welke in het East India House te Londen bewaard worden, behoorden vroeger aan den Colonel COLLIN MACKENZIE, die ze zelf tijdens het Britsch Bestuur op Java bij elkander verzameld heeft: zij zijn door hem aan het East India House ten geschenke gegeven. De onhandigheid van den boekbinder op Samarang, die, waarschijnlijk de handschriften als losse bladen ontvangen hebbende, ze door elkander ingebonden heeft, maakte het mij onmogelijk om naauwkeurig kennis met die handschriften te maken, er zouden wel zoo veel jaren aan besteed kunnen worden, als ik weken ter mijner beschikking had. Ook de inhoud der handschriften was niet hetgeen ik zocht. Ik meende evenwel

goed te doen met deze verzameling te doorloopen, en daarvan, zoo goed mogelijk, een Catalogus op te maken, dien ik hier laat volgen.

I. Niti Prådja.
II. Séwåkå.
III. Negårå Krâmå.

Blijkens de voorrede zijn deze drie handschriften geschenken van KJAHI SOERÅ ADI MĚNGGÅLÅ, zoon van SANG ADIPATI PANGÉRAN, Boepati van Samarang aan den Heer Colonel COLLIN MACKENZIE.

IV. Dit handschrift bevat:

N°. 1. Eenige losse gezangen.

N°. 2. De geschiedenis van SIJOENG DÅNÅ, Vorst van Ngastina.

N°. 3. Een verhandeling over het dansen.

N°. 4. De geschiedenis van BRÅMÅ LENGKÅRÅ.

V. Een Hollandsch-Javaansch woordenlijst, opgemaakt in drie kolommen, 1°. bevat het Hollandsch; 2°. het Krâmå; 3°. het Ngoko.

VI. Een poëtische geschiedenis van den oorlog tusschen de Chinezen en den Soesoehoenan. Van voren en in het midden ontbreken bladzijden.

VII. Babad Padjadjaran. In het midden zijn vele onbeschrevene bladzijden.

VIII. Losse bladen van verschillende stukken bij elkander gebonden: veel van die bladen zijn afgescheurd.

IX. Dit handschrift bevat twee stukken: 1°. de Ambijå en 2°. een stuk Kawi uit de Brâtå Joedå.

X. Babad Mataram.

XI. Een poëtisch verhaal over Joseph en eenige uittreksels uit den Koran in het Arabisch.

XII. Djåjå Lengkårå.

XIII. Ramajana, in nieuw Javaansch.

XIV. Séwåkå.

XV. Brâtå Joedå, in Kawi, van voren ontbreken verscheiden bladen.

XVI. Geschiedenis van Java in het Madureesch, met Javaansche letters.

XVII. Geschiedenis van Java.

XVIII. Panniti Sastra.

XIX. Verschillende defekte stukken bij elkander gebonden.

XX. 〃 〃 〃 〃

XXI. 〃 〃 〃 〃

XXII. Babad Padjadjaran.

XXIII. Een poëtiesch-verhaal, wiens inhoud ik niet kon volgen, omdat er allerlei andere stukken tusschen ingebonden zijn.

XXIV. 〃 〃 〃 〃

XXV. Geschiedenis van Java in oud schrift: onder iederen regel staat het nieuwe Javaansch met roode letters daaronder.

XXVI. Verschillende defekte stukken.

XXVII. Geschiedenis van Djaboen (Djoeban). Defekt.

YXVIII. Geschiedenis van Sélå Bĕrèt, vorst van Tjĕmpå.

XXIX. Geschiedenis van Java. Een dikke foliant.

XXX. Eenige defekte stukken.

XXXI. Een defekte geschiedenis van Java.

XXXII. Een boek, dat van voren en van achteren defekt is.

XXXIII. 〃 〃 〃 〃

XXXIV. Babad Kĕdiri. Defekt.

XXXV. Een Javaansch verhaal, van voren en van achteren defekt.

XXXVI. Een beschrijving van den oorlog in Mĕtaram.

XXXVII. Verschillende defekte poëtische stukken, 2 deelen.

XXXVIII. 〃 〃 〃 〃

XXXIX. 〃 〃 〃 〃

XL. Oorlog van Troenå Djåjå.

XLI. Verschillende defekte stukken over mohammedaansche godsdienst en regt (pegon).

XLII. 〃 〃 〃 〃

XLIII. 〃 〃 〃 〃

XLIV. Verschillende defekte poëtische stukken.

XLV. 〃 〃 〃 〃

XLVI. 〃 〃 〃 〃

XLVII. Njahi Råndå Taroeb.

XLVIII. Eenige losse defekte stukken.

IX. Geschiedenis van Soesoehoenan Mangkoe Rat, bijgenaamd Sénåpati Ingalågå Ngabdoer Rahman Sajiddin Natagami.

Deze Romeinsche cijfers heb ik op het eerste blad van ieder handschrift geschreven, ter onderscheiding van de menigte andere cijfers, die daarop staan.

Het oordeel van den Heer E. DULAURIER over deze verzameling door geen bewijs hoegenaamd gestaafd, is, dunkt mij, wat al te gunstig (Mémoire Lettres et Rapports. Paris, 1843, p. 82).

DE JAVAANSCHE HANDSCHRIFTEN IN DE ROYAL ASIATIC SOCIETY TE LONDON.

De Javaansche handschriften, welke in de Royal Asiatic Society bewaard worden, zijn voor het grootste gedeelte afkomstig van Sir THOMAS STAMFORD RAFFLES; zij zijn door zijn weduwe aan voornoemde instelling ten geschenke gegeven. De namen van deze handschriften, welke ik hier geef, zoo als zij in het Journal Asiatique, Tom. IX, pagg. 253 en volgg. zijn opgenomen, heb ik niet nader onderzocht, zoowel, omdat de tijd daartoe mij ontbrak, als omdat de vriendelijke welwillendheid van den Heer RICHARD CLARKE, Secretaris dier Society mij toestond de handschriften welke mij het belangrijkste toeschenen mede te nemen om ze af te schrijven.

1. Oeroet Kanda.
2. Djåjå Langkårå Mendang Kamoelan.
3. Watoe Goenoeng en Padjadjaran.
4. Babad Mataram en Kartasoera.
5. Rama Kawi.
6. Niti Sastra Kawi en Pandji Angrĕni.
7. Prang Tjina.
8. Babad Madjapahit.
10. Pandji Djaja Koesoema.
11. Brata Joeda, Niti Sastra en Jalah Boeda Kawi.
12. Djoegoel Moeda.
13. Pandji Angreni.
14, 45. Séwaka, Niti pradja en Sroeti.

15. Brata Joeda Kawi.

17. Rangganis, of Iman Swangsa.

18. Babad Pakoenegara.

19. Watoe Goenoeng en Babad Mataram.

20, 26, 37. Babad Mataram.

12, 39. Djåjå Langkårå.

22. Rama Kawi.

23. Wajang Poerwa.

24. Dewa Mandoe.

25. Wajang Gedog.

27. Niti Radja Kawi.

28. Radja Sakender.

29. Patih Gadjah Moeda.

30. Pandji Narawongsa.

31. Brata Joeda Kawi.

38, 43. Soerja Alam.

34. Damar Woelan.

35. Mendang Kamoelan.

36. Djoegoel Moeda, en Radja Kapakapa.

40. Repen Bramara.

46. Sadjarah Soemenap.

Van deze handschriften heb ik meegenomen de nommers 33, 36 en 43: daarenboven nog een handschrift, dat in de lijst niet vermeld is, bevattende de Javaansche Wetboeken, Radja Kapakapa, Djoegoel Moeda en Soerja Alam. Een naauwkeurig onderzoek van deze verzameling belooft nog schoone vruchten.

Ten slotte moet ik nog melding maken van de Javaansche handschriften, welke tot de verzameling van den Heer MARSDEN behooren en in het King's College bewaard worden. Op de boven aangehaalde plaats van het Journal Asiatique (pag. 257) worden slechts de volgende vermeld:

A legendary Tale in the Javanese language and character, written on the peculiar paper of the country. In 4°.

A work in the Javanese language, written with the stylus on palmyra leaves, 7½ inches.

Daartoe wordt nog gebragt: Ambia (f°. niskh), a work described as extracts from the Koran translated into Javanese.

Deze verzameling van Javaansche handschriften leveren nog ruime stof tot uitbreiding van onze kennis der Javaansche letterkunde. Het is zeer te bejammeren, dat de directie van het Britsch Museum, dat de belangrijkste verzameling van Javaansche handschriften bevat, tot regel gesteld heeft, dat geen boek of handschrift buiten de leeskamers mag meegenomen worden; zoodat hij, die zich een afschrift van een of ander handschrift wil aanschaffen, zich een reis naar London moet laten welgevallen. Degeen, die zich dit met zijn reis voorstelt, zorge vooral van hier mede te nemen menschen, die voor hem kunnen afschrijven, zoo hij zich de tijdroovende moeite van het zelf te doen, niet wil getroosten: in Londen zijn afschrijvers van Javaansch niet te vinden.

Delft, December 1853.

Mr. S. KEYZER.